СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 223. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 25. вересня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 223. Jersey City, N. J., Friday, September 25. 1925. THREE CENTS

Кайо вже відбув першу конференцію з міністром скарбу Меллоном.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. вересня. — Французька довгова делеґація під проводом міністра скарбу Йосифа Кая прибула сюди поїздом з Ню Йорку по 3-ій годині сполудня.

З тутешньої стації поїхав Кайо з делеґацією до французької амбасади, а відтам зараз поїхав до міністерства скарбу, де відбув першу півгодинну конференцію з міністром скарбу і головою Американської Довгової Комісії Андрієм Меллоном.

Коли перед 5-ою годиною оба виходили із салі, де відбули конференцію, окружили їх представники преси і засипали запитами про вислід розмови. Та оба відповіли, що покищо можуть тільки запевнити, що вірять в успіх переговорів, бо властиві переговори зачнуться завтра, в четвер, 24-ого с. м.

Тільки приватно говорять, що Кайо предложить Америці постепенну сплату воєнних довгів у сумі $4,000,000,000. Він хоче, як кажуть, предложити щорічну сплату, яка має постепенно зростати від $25,000,000 до $90,000,000. Кромі того хоче поділити довг на дві части і згодитися на 2½% відсоток від воєнних довгів, а 3½% на повоєнні, за матеріяли, які Франція відкупила в Америці.

КАЙО НА 5-ій ЕВЕНІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 23. вересня. — По приїзді до Ню Йорку французький міністер скарбу Кайо перейшов 5-ту евеню в товаристві американського заступника міністра скарбу Винстона і маркіза де Шамбрена, котрий приїхав з делеґацією. Вони перейшли пішки від 33-ьої улиці до 40-вої, а відтак вернулись 7-ою евеню до Пенсилвенійської стації, яку теж оглянули.

Кайо сказав, що його найбільше зацікавили в Ню Йорку хмародери і реґульоване поліцією величезного руху автомобілів.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ В МАРОКУ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. вересня. — Американський державний секретар Френк Б. Келлоґ передав справу американських летунів, що воюють з Французами проти мароканського народу, міністрови судівництва Сарджентови.

ПИЛЬНУЮТЬ КУЛИДЖА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 23. вересня. — По останній пригоді президента Кулиджа з автомобілем підчас переходу улицею, призначено додатково ще одного полісмена на байсиклю (ровері), котрий їде попереду президента, і коли він переходить улицю, спиняє там рух свиставкою і рукою.

Президент, проходжуючись, не звертає на се уваги, а іде собі спокійно і байдужно. Але се звертає увагу публики і нині вже богато прохожих його пізнало та завважило, що він має новий осінний капелюх. Ади, кажуть, президент в новому капелюсі.

ПОМЕР ГОЛОВА СТЕНДЕРД ОЙЛ КО.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 21. вересня. — В Іст Норвич, Л. Ай., Н. Й., помер сьогодня нагло голова нафтової компанії, Стендерд Ойл Компені оф Ню Джерзи, Алфред Каттон Бедфорд в 61-ому році життя.

Його смерть була для всіх несподіванкою, бо він до останньої хвилі чувся здоровий.

ХТО ЗГУБИВ ЖИТТЯ ЛЕТУНІВ.

ЛЕЙКГЕРСТ, Н. Дж., 23. вересня. — В доходженню про причини катастрофи воздухоплава Шенандо дня 2-ого с. м., заявив сьогодня капітан Джордж В. Стіл, молодший, комендант тутешньої воздушної стації, що се міністерство воєнної фльоти (міністер Вилбер) звеліло йому летіти в перших днях вересня.

Сьому, каже Стіл, противився комендант воздухоплава Захар Лендсдавн, домагаючись, щоб лет відкладено на другий тиждень. Але його домагання відкинуло міністерство воєнної фльоти, котре хотіло, щоб воздухоплав відвідав стейтові вистави в Огайо, Індієні, Мишиґен, Айові і других стейтах. І тоді вже комендант Лендсдавн сьому не противився та полетів з цілою залогою, з якої 14, разом з ним, згинуло вчасі бурі в Огайо дня 2-ого с. м.

ТРАҐЕДІЯ В ПОЛЬСЬКІЙ РОДИНІ НА ІСТ САЙД.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 23. вересня. — Поліція арештувала тут Поляка Юрія Симука, котрий тяжко побив жінку другого Поляка Івана Полеського і спалив її в печі (форнесі).

Симук признався до вини. Він каже, що любився з жінкою Івана Полеського, Софією, яка до нього часто приходила й у нього запивалась. Але його боліло, що вона жила далі з чоловіком, хотяй любила його, Івана, і від нього брала гроші. Тому з того приводу їй докоряв. Учера вона прийшла, каже, до нього, як звичайно на пиятику. Запивались вином і підчас того вона йому долила до вина якоїсь зеленої течі. Він думав, що се трутина, але се тільки викликало у нього божевільний шал. Він зачав бити Софію і ще живу вкинув в сильний огонь у форнесі. Все те діялось при Лунс Стріт, недалеко 6-ої улиці й евеню Б. Горіюча жінка вищала під небеса і се почув полісмен Геррик, який влетів на подвіре дому при 186 Лунс Ст., де побачив утікаючого чоловіка. Він по боротьбі з ним увязнив його, і призвавши свиставкою ще двох полісменів, відвів його на поліційну стацію. Там він до всього гризнався і його замкнено в арешті.

Одночасно поліція пішла до мешкання Подеського, якого найдено з розбитою головою в постелі. Він каже, що його жінка, відходячи до Симука, його так тяжко побила.

Тіло спаленої Софії добуто з печі і віддано під оглядини.

ЗБОРИ БУВШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. К.

В суботу, 26. с. м. о 8. год. вечір, будуть в салі Нар. Дому в Ню Йорку (при 6. ул.) збори бувших членів У. Н. Комітету у справі дому У. Н. К. при 7. ул.

Проситься всіх бувших членів У. Н. К. прибути на збори.

Іван Добрянський,
о. Волод. Лотович,
Волод. Лотоцький,

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ І БАЛЬ В НЮ ЙОРКУ.

В сю неділю вечір в Народньому Домі в Ню Йорку великий український концерт і баль.

Сей концерт і баль уладжується заходами нової орґанізації Союз Українок.

Вже в літі мав бути сей концерт, але тоді його відложено ізза спеки, а тимчасом ще красше приготовлено ріжнородну програму, в якій будуть новости української і чужинної музики. Таксамо на балю буде богато несподіванок. Союз Українок сподівається, що Українки й Українці з Ню Йорку й околиці прибудуть громадно на сей вечір до Народнього Дому.

ПРИВІТ БУДИТЕЛЕВИ БАЧВАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

„Руски Новини", орґан бачванських Українців (в Югославії) в числі 38 з дня 21. серпня 1925 р. містить на передовому місці привіт „Витай при нас!", звеличуючи в ньому свого будителя і духового провідника поета і вченого о. д-ра Г. Костельника. „Витай при нас — читаємо там — наш брату и приятелю Габоре, славни сину нашого руского Бачванского народу. Доси, длугозме це не видзели медзи собу, бо уж вецей роки прешли як ти остатні раз бул при нас у своїм родним валалу, при своїх родичох и зоє своїма братами и приятелями... Чувствуйте добре и задовольно медзи нами у своїм милим Керестуре и у Бачкей, „Витай нам!"

ШЛЯХ ДЛЯ АВТОМОБІЛІВ.

Американсько-італійське підприємство має плян вибудувати шлях для автомобілів, що вів би з Гамбурґа через Ганолвер, Тюрінґен, південну Німеччину та Швайцарію аж до Італії. Пізнійше ця лінія мала би мати свої бічні галузі в напрямку Рурщини, Берліна та Чехо-Словаччини. Дорога була би призначена також для автомобілів з великим вантажем.

ПОЛІЦІЯ АРЕШТУВАЛА ДУХА ХРИСТА.

В Торонті арештувала поліція свящ. М. А. Гелдрета, з спірітуалістичної церкви в Гемілтоні, Онт. Він переконував людий, що отримує вісти з другого світа через медія (посередників). В своїм ученню він посунувся аж так далеко, що одного дня оповістив людям у „церкві", що „в середу вечер появиться в церкві самий Христос". І справді того вечера появився в церкві дух Христа в білім одінню і з бородою, але коли детективи арештували того Христового духа, то ним був самий свящ. Гелдрет. Він тепер буде відповідати в суді на оскарження о виманювання в людий гроший під фальшивими претенсіями.

УКРАЇНСКІ ГРОМАДЯНИ:—

За послідних 10 літ переслала американсько-жидівська іміґрація сорок сім міліонів долярів на поміч Жидам в Европі. В суботу, дня 12-ого вересня с. р. представники Жидів на своїх зборах в Филаделфії рішили зібрати негайно дальших ПЯТНАЙЦЯТЬ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ на кольонізацію України і Палестини та на поміч жидівському населенню.

А що зробили ми американсько-українська іміґрація в час, коли краеви грозить повна руїна всього національного життя? Коли побіч голоду, холоду, повені, ляшня кидається на нас із послідним ударом і відбирає все наше державне шкільництво, ми, американська іміґрація мовчимо і приглядаємось мукам своїх братів.

Чи заслугуємо ми на назву братів?

Іміґранти! Крайна пора стати до праці! Крайна пора іти з помочю загибаючій нації, бо ще хвилина, а може бути запізно! На поміч! Ратуймо Народ від руїни!

Всі жертви пересилайте негайно до Обеднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

Обеднане Укр. Орґанізацій в Америці.

УКРАЇНСЬКА ОРХЕСТРА В ДЖЕРЗИ СИТІ.

Довідуємось, що п. Василь Ґела, молодий, талановитий музик-скрипак, з днем 26-го ц. м. отворяє в нашім місті музичну школу в льокалю Українського Народного Дому на горах міста під ч. 367 ST. PAUL'S AVE. До цеї школи можуть голоситись ученики ріжного віку. Орхестра має складатись із смичкових і дутих інструментів. Впис і перша проба відбудесь в суботу, 26-го вересня о год. 2-ій пополудни і о 7-ій вечером. Хто із джерзиситських Українців бажав би сам або свою дитину вписати до згаданої музичної школи, хай зголоситься в означений день на подану адресу. Крім цего, п. Ґела буде уділяти також приватні лекції на скрипці і мандоліні.

АМЕРИКА ДІСТАНЕ 19 БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

Америка одержить протягом 62 років понад 12 міліонів долярів від шістьох держав, а сім біліонів від одинайцятьох инших держав. Понизше подаємо назви держав, їх довги і процент та загальні суми грошей, які заплатять „Вуйкови Семови" в слідуючих 62 роках:

Бельґія — капіталу $417,000,000, проценту $310,050,000. — Разом $727,830,500.

Анґлія — капіталу $4,600,000,000, проценту 6,505,965,000. — Разом $11,105,965,000.

Фінляндія — капіталу $9,000,000, проценту $12,695,055. — Разом $21,695,055.

Угорщина — капіталу $1,939,000, проценту $2,754,240. — Разом $4,693,240.

Литва — капіталу $6,030,000, проценту $8,501,9090. — Разом $14,531,940.

Польща, — капіталу $178.560,000, проценту $257,127,550. Разом $435,685,000.

Одинайцять инших держав, виключаючи Росію й Австрію, винні Америці $6,635,577,000. Франція винна $4,210,556,948, а Італія $2,138543,852.

Просимо зауважити, що шість держав, які винні Америці тепер трохи більше як пять біліонів, заплатять в протягу 62 р. поверх 12 біліонів долярів. Сама Польща за позичені 178 і пів міліона долярів заплатить 435 і пів міліона долярів. Не виплачується позичати.

УБИТО 4,000 ШТУК ХУДОБИ.

В Гавстон, Тексас, розстріляно у викопаних на це ровах чотири тисячі рогової худоби, якої вартість була 125 тисяч долярів. Між нею кинулась була ратична і пискова зараза. Усю худобу розстріляно машиновими карабінами.

НЕВДОВОЛЕННЯ МАС В РУМУНІЇ РОСТЕ З ДНЯ НА ДЕНЬ.

Подібно як деякі инші держави в Европі Румунія представляє собою вулькан, який кожної хвилі може вибухнути і погребати під попелом і залізом румунських пануючих опришків. Нині Румунія страшенно нагадує бувшу чорносотенну царську Росію зі своїм гнобленням чужого народу, з нелюдським визиском великих панів, поміщиків і банкирів і зі своїм жорстоким жандармським управлінням. Румунія стоїть ще на багнетах і канчуках жандармів. Иншої підстави істнування у неї нема. Глибоке невдоволення народніх мас росте з дня на день. Це діється не тільки в цих землях, які Румунія насильно загарбала і поневолила, як Буковина і Бесарабія, але навіть в корінно румунських областях. Глухий стогін і непевний голос наче зпід землі виривається з низів нищених і гноблених народніх рядів.

В такім розумінні треба брати останні трівожні вісти з Румунії. Европейська преса отрима авідомости, що в Румунії вже неспокійно. Революційний рух мав вже захопити навіть армію. В звязку з цим має бути заведений в Румунії стан облоги. Румунські дуки винуватять у всему радянську владу. Вони заявляють теж, що поки що не викрито нічого небезпечного. Поживем, побачим, чи таке панування вийде на здоровля балканським песиголовцям.

УРОДИЛОСЬ 11 ПАР БЛИЗНЯТ У МАНІТОБІ.

Як подає провінціональний звіт про стан уродин у Манітобі, (Канада), уродилось у тій провінції, у липні 11 пар близнят. В протязі липня уродилось у провінції 1,297 дітий, звінчалось 444 пар, а померло 439 осіб. В порівнанню з попереднім місяцем (червнем) число уродин зменшилось о 62, а число случаїв смерти о 15, зате число вінчань збільшилось о 60 пар над попереднім місяцем.

ҐРІМ ВИЛІЧИВ ПАРАЛІТИКА.

Бейкерфілд, Каліфорнія. — В цім місті жив зпараліжований від кількох літ Ной Меєрс. Він не міг ходити. Дня 21. серпня навістила це місто громовиця, в часі якої Меєрс був діткнений сильною струєю блискавичного світла. Прийшовши по якімсь часі до свідомости, Меєрс зірвався на рівні ноги і почав утікати до хати. Доперва в хаті він пригадав собі, що перед хвилею він не міг ні кроку зробити спараліжованими ногами.

Большевики продають вже пшеницю з України за границю

ОДЕСА, 23. вересня. — Советська влада зачала вже відсі експорт пшениці сьогорічного збору. Перших 3,000 тон вивезено в Туреччину і до Франції.

Пшениця доволі дешева і сподіваються, що дешева ціна удержиться аж до нового жнива, завдяки врожаєви в многих державах.

ВІДКРИТО ПІДЗЕМНУ ЇДАЛЬНЮ ГЕТЬМАНА МАЗЕПИ.

КИЇВ, 20. вересня. — Тут викрито підземну їдальню гетьмана України Івана Степановича Мазепи з початку 18-ого століття.

В підземеллю є кілька кімнат, а в їдальні найдено нерушені, хотяй вже спорохнавілі столи і крісла. На столах є золота посуда.

Археольоґи кажуть, що гетьман Мазепа мусів бувати в сій їдальні недовго перед боєм під Полтавою в 1709 році, бо виглядає, начеб усе там покинено в поспіху.

З того часу доселі ніхто не знав про сі підземні кімнати ворога Петра Великого, аж щойно по 216 літах від Полтавського бою їх відкрито.

ПРОГАНЯЮТЬ БОЛЬШЕВИКІВ.

ЛОНДОН, 23. вересня. — Тутешня поліція далі слідить та вязнить зловлених чужинецьких комуністів, яких сюди прислано з Росії для пропаґанди.

Кажуть, що небаром анґлійська влада вишле з Анґлії 50 чужинців комуністів.

ПОБИВАЄТЬСЯ ЗА ВРОЗУМІННЄМ ЕВРОПИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 23. вересня. — Французький міністер торговлі і богатий промисловець Люї Люшер далі побивається, щоб Ліґа Народів таки скликала світову економічну конференцію.

Він найбільше аґітує за обмеженнєм та вирівнанням митових (цлових) відгород, які собі поустановлювали поодинокі держави Европи.

Франція, каже Люшер, сама про себе не дуже дбає про сі тарифові перегороди, бо її становище у відношенню до других держав доволі корисне, але теперішній стан веде Европу до дальшого хаосу й руїни і тому Франція, каже, готова і від себе допомогти ради привернення правильних відносин економічного життя в Европі.

ДОЧКА ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ ВІДДАЛАСЬ ЗА НІМЕЦЬКОГО КНЯЗЯ.

РАККОНІДЖІ, Італія, 23. вересня. — Нині відбулось тут вінчаннє дочки італійського короля Мафальди з німецьким князем Геським Филипом.

На весіллю було богато гостий з ріжних королівських домів Европи.

Княжна Мафальда, як цілий дім королівський Італії, католицької религії, а князь Филип протестант, тому шлюб відбувся за окремим дозволом папи римського Пія XI. Перед шлюбом князь згодився, що діти будуть виховані по католицьки і також зрікся претенсій до Геського престола, який якби був привернений, вимагав би від князя, щоб і його діти були протестантами-лютеранами.

Княжна Мафальда має 22 роки, а князь Филип має 29 літ. Його батько Фридрих Карло був князем Геським, а мати його княжна Пруська, сестра німецького кайзера Вільгельма.

РАД.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 23. вересня. — Бельґія добула досі в Конґо (в Африці) 150 ґрамів раду, себто майже половину усього засобу раду у світі, який виносить 310 ґрамів.

Бельґійці сподіваються добути ще далеко більше раду в Конґо і сим зменьшити його ціну, яка виносить 1,000,000 франків за ґрам, та помогти, щоб його могли вжити у всіх шпиталях.

ЧИЩЕННЄ „НЕЧИСТИХ" КОМУНІСТІВ.

ЛОНДОН, 23. вересня. — З Риґи, столиці Латвії, повідомляють, що центральна управа Р. К. П. (російської комуністичної партії) зачала нову „чистку" партії.

Виявилось, що в партії почали виступати одиниці і гуртки проти центральної управи (проти „політбюра", себто 7-ки з так званого „політичного бюра"). Вони критикували центральну управу спершу нишком, а згодом щораз то голоснійше та явнійше.

Щоб сьому зарадити, центральна управа назначила розслідну комісію для провірення, чи й оскільки серед комуністів є „нечистих" комуністів, яких звеліла викинути з партії або покарати.

Та розслідна комісія вже перевела доходження із 100,000 комуністами.

З них 80,000 признано „чистими" а 20,000 „нечистими". З тих 20,000 було 8,500 так „нечистих", що їх прогнано з партії, а 11,500 було меньше „нечистих" і їм тільки дала комісія партійну догану, або приписала способи поправи.

Між гріхами, які найдено у „нечистих", є такі: буржуазний світогляд, буржуазні погляди, буржуазний спосіб думання, буржуазні думки, буржуазні пересуди, буржуазні навички, ломанне дисципліни, недостача симпатії для партійних ідеалів, політична (чому не казати — большевицька) неграмотність, не комуністичне поведенне, зносини з не-комуністами і т. п.

По прочищенню перших 100,000 комуністів розслідна комісія взяла на допити других 100,000 комуністів.

Їх питається: Чи ти буржуй? Відтак комісари читають ріжні гріхи, зібрані Чекою і видають доразний присуд, коли „нечистий" не зможе перед комісією очиститися з гріхів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХТО І ЯК РОЗУМІЄ ВАГУ НАРОДНЬОГО ПОДАТКУ

Обеднанне в Филаделфії одержало писмо Остапа Ничая із Стеффордвил, Конн., якого зміст говорить найкрасше не тільки про особу автора і жертводавця але і про саму справу, себто вагу НАРОДНЬОГО ПОДАТКУ, якого значіння все ще многі не доцінюють.

Писмо звучить:

Шановні Товариші. Посилаю Вам отсим листом чек на $12 яко другу половину народнього податку за 1924 рік. Я зобовязався добровільно платити народній податок в сумі $24 на рік. Тамтого року вислав через „Свободу" $12, а тепер висилаю другу головину. За рік 1925 вишлю трохи пізнійше. Я фармер, а того року не дуже то добре господарка дописує, тому й не годен відразу сплатити свій народній довг. По правді до сплати того довгу ніхто мене не примушує, але сплатити я його мушу, бо так наказує мені моя власна совість. Тільки прошу Вас ще подати мені точно, СКІЛЬКИ ТО Я ВИНЕН ЗА ТОЙ ЧАС, ВІД КОЛИ КОНГРЕС ОБЄДНАННЯ УХВАЛИВ НАРОДНІЙ ПОДАТОК, бо я хотів би мати свій український тексбил, який хочу переховувати на памятку разом з американськими і тому хочу вирівнати всі свої довги. Хочу бути справедливим і для американської держави і для свого народу.

Як американська держава, хоч яка богата та сильна, не може істнувати без податків, то що казати про нас бідних. Без податків не втрималась би американська держава; без народнього податку не може поневолений нарід ще більше обійтися, бо хто дасть потрібні засоби до боротьби як їх не зложить самий нарід.

Я певен, що колиб американські Українці трохи глибше над тою справою застановились, то інакше поставились би до народнього податку. Тоді не треба день-в-день накликувати їх до збірок на голодуючих, інвалідів і сиріт. Самий народній податок приніс би поважну суму, з якої можнаб обділити по трохи всі народні потреби. ОДНОГО ЦЕНТА НА ДЕНЬ НА НАРОДНЮ СПРАВУ, НА БОРОТЬБУ, НА ВИЗВОЛЕННЄ РІДНОЇ ЗЕМЛІ, НА ДОПОМОГУ ІНВАЛІДАМ І СИРОТАМ ПО НАШИХ БОРЦЯХ, НА КРАСШУ ДОЛЮ НАШОГО НАРОДУ ЧЕЙЖЕ МОЖЕ ЗЛОЖИТИ КОЖДИЙ. Він повинен се зробити, якщо почуває себе дійсним сином українського народу.

* * *

Те, мозольною фармерською рукою писане писмо повинні уважно прочитати всі ті, кому дорога народня справа; в чиїх серцях ще тліє іскорка любови рідної землі. Ми мусимо ще якийсь час напружити всі свої сили, щоб піддержати край. А допомогова акція буде доцільна, якщо буде стала, якщо притягне до себе весь загал американських Українців. Ту ціль легко можнаб осягнути, колиб ми були хоч трохи карні і не легковажили собі того, що самі вважаємо за добре, доцільне і хосенне, а чого не хочемо виконувати хотяй самі постановили. Нема мабуть такого, котрий не бачив би ваги народнього податку, але мало таких, що його оплачують. І чому се приписати? Відповісти на се можна всіляко. Є ріжні причини, але найголовнійша се наша байдужність і та питома нам несеріозність, з якою звикли ми ставитись до найважнійших життевих питань. Немає в нас до нічого правдивого запалу ,а дуже часто хиба соломяний огонь. Се знову виходить з того, що брак в нас правдивої віри в побіду нашої справи, в її велич і слушність. Ми віримо і не віримо. Одною половиною душі віримо, а другою сумніваємось. В сей спосіб поволі тупіємо і стаємо нездібні до довгої затяжної боротьби.

Ми знаємо, що важко притягнути загал до плачення народнього податку. Але ми свідомі того виховуючого завдання, яке получене з плаченнем народнього податку. Ми знали, що тільки найсвідомійші, найбільш завзяті та ідейні будуть платити, що тільки та мала горстка буде нести сей національний тягар зі спокоєм в душі. І так воно й наділі є. Вибранці платять народній податок, а загал ні. Се дійсна правда. Але так було з кождою справою. Все одиниці роблять пролом, а за ними щойно іде поволі широкий загал. Так повинно бути і з народнім податком. І буде, коби тільки нам більше тих вибранців. Наведене вгорі писмо велить нам вірити, що й під тим оглядом іде у нас до красшого.

З ХВИЛІ

Чи Українці мають рацію, коли домагаються, щоби чужинці забиралися з України? Так, бо для кождого чужинця большевики зараз будують „самостійну републику" на Україні. Кажуть, що одна циганська родина їздила із села до села, з волости у волость, з повіту до повіту, з губернії в губернію, і скрізь зі собою возила циганську републику, яку для неї ухвалила „українська" влада з Харкова.

В „молдавській републиці", яку большевики створили на Україні, в „парляменті" говорять по українськи і школи теж майже всі українські. Отже большевики доказали, чого історія ніколи не могла доказати, що прецінь і Українці панують над другим народом і то ще й навіть в його власній державі.

Відомий комісар Леон Каменев каже большевикам, щоб не ходили із завязаними очима, а дивились на світ і бачили, що кругом них діється. Та що з того, коли вони від 7-ого падолиста, 1917, ходять в червоних окулярах. Червоних від людської крови, не від Марксової фани.

ЗАЛІЗОМ І КРОВЮ.

А ДЕ БУДЕМО МИ, АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ.

III.

Та деж як не при тій визвольній акції яку саме, як вже попередно зазначено, можна перевести тільки спільними силами цілої української нації. В тім розуміню і силами нашої заморської еміграції.

Не треба тих сил одначе перецінювати, але й не треба недоцінювати, бо еміграція має певні моральні і матеріяльні цінности, які рідний край, особливо в теперішних часах важкої фінансової скрути та загальної нужди, пізнав, на які навіть до певної міри числить і які вставляє рівнож в добрій вірі до свого боєвого буджету. А ми не сміємо і не можемо знова завести наших братів в тих надіях, які вони на нас покладають.

В тій боротьбі, яка жде західно-українські землі, а в якій буде плисти ще раз кров і ще раз будуть крушитися копʼя, не буде певно ні крови американських Українців ні заліза, яким буде окуплене наше визволення. Буде там хиба тільки наш дух і наше серце. І це добре, али невистарчаюче.

Американська Україна являється тепер для старого краю тою житницею, яка не виратує вправді наш нарід від голоду, але за те зможе легко його виратувати від голодової смерти, яка не поставить Рідної Школи, Просвіти і інших наших культурних та економічних інституцій на ноги, але припинить їх упадок, яка не узброїть нам армії, але дасть змогу розвинути вже тепер між народніми масами революційного духа, яка не буде видавати часописей в краю, але буде ті часописи звідтам передплачувати, яка вдечім собі відмовить, але за те поратує старий край до тої міри, що піддержить його боєздатність.

А відмовити собі, значить то саме, що зачати правдиво жити. Така є фільософія життя, яку голосили великі люди. Так чом не зачати-би й нам правдиво жити? Чому давати ту дрібну лепту під примусом, чому ждати на просьби, подяки, заклики і поклики, чому відтягатися від неї? Чому резиґнувати з того приємного почування, що чоловік сповнив добре і гарне діло, що має повне право почувати себе, дійсною людиною, яка живе правдивим життям.

Так, мала жертва, яку складаємо, є зеркалом нашої душі і мірилом нашої моральної вартости як людини, а в дальшу чергу як українських громадян. Ми ратуємо нею не тільки рідний край, але й себе самих, свою моральну вартість.

Спитаєте може, чому ми так богато говоримо про ту жертвенність? А тому, що тільки нею можемо звідси принести властиву користь краєви. Коли ми розбираємо відносини в краю, коли обговорюємо пляни, тут може й не на властивому місци, то робимо це між иншим тому, щоби виказати, що не вживаємо американських Українців до дрібних справ, а втягаємо їх до найважнійшої, для кождого святої акції. Ми даємо їм пізнати цілу вагу народньої справи та відкриваємо перед ними всі карти і пляни. Але не на шутку і не для того, щоби заповнити шпальту в ґазеті. Робимо це раз з громадянського і журналістичного обовязку, а дальше з вдячности для тих, які всегда були послушні нашим голосам. Робимо це ще й для тих десяток, ба й соток тисяч, в яких завмерла вже совість. Бо є випадки, що й такі навертаються, коли тільки голос наш до них дійде. Наш орган був і хоче бути далі добрим пастирем. Хоче далі вірно служити рідному краєви і нашій визвольній боротьбі. І як давнійше так і тепер закликає знова весь український загал в Америці до дальших жертв і до дальшої витревалости в боротьбі з нашими ворогами. А чи слушна пора до цего, самі розбирайте, бо карти лежать відкриті перед вами.

Ми своє завдання сповнили і наша совість чиста. Тепер слово за тобою, американсько-українська громадо.

Ми не можемо вічно напоминати та накликувати, бо це вже стає прямо осоружним не тільки для читаючих але в першій мірі для пишучих. Ми не хочемо ніякої жебранини, а тільки свідомої жертви, дрібної, але сталої, жертви від тих, що розуміють вагу справи, що хочуть знати, що їх милосердієм міримо їх чесноту і їх цінність.

Людина, що не відчуває потреби зложити жертву, а навіть як зайде потреба і від уст собі відійняти на це, щоби ратувати свого брата від голодової смерти, не є в наших очах людиною.

Українець знова, що тільки приглядається тому як другі терплять і борються за визволення українського народа, є гіршим чим наш найбільший національний ворог, бо затроює наше власне нутро, жиє між нами як наш, а наш не є, точить з нас живі соки, а віддає нам за те отрую.

Таким мірилом треба мірити американських Українців, якщо хочемо мати з них дійсних людий і правдиву користь для рідного краю. А знова тим, скільки складають на визвольну боротьбу, треба мірити їхню моральну цінність.

Тим одначе не хочемо ще сказати, що американські Українці аморальні. Миж найкраще самі знаємо їхню матеріяльну спроможність, те, скільки вони давали і дають. Ми тільки хочемо зазначити, що ми знаємо, що прийде незабаром час, коли буде можна замкнути рахунки і переглянути білянс матеріяльних і кровних жертв нашої визвольної боротьби. А ми дуже хотілиби тоді бачити американську Україну на почеснім місци, коли вже неможливе між жертвами крови, то хоч між жертвами майна. От і все.

Тепер вже розуміє нас чейже кождий, чому ми так часто пишемо і накликуємо до жертв. Арґументів подали ми доволі. Коли не кровю і залізом, то хоч жертвенністю доможім отже остаточному визволенню Рідного Краю.

ДОПИСІ.

з

ДІТРОЙТ, МІШ.

При січовій забаві памятають на Рідний Край.

На весільній забаві в січовиків Василя і Марії Андрущищин в Дітройт, Миш., не тільки забавлялись, але по Січовому звичаю згадали і Рідний Край. На зазив четаря першої сотні четвертого округа, Якова Дидіва, зложено $11.70 яко жертву для Січових інвалідів в старім краю.

Жертвували слідуючі Січовики: Гр. Юськів $1.50, по $1: М. Туркевич, Іван Скікун, Д. Галушка, В. Голяк, В. Андрущишин, Текля Безпалько, Марія Вербицька, чет. Яків Дидів; по 50 ц.: Гр. Риба і Яків Білецький, а Н. Н. 20 ц.

Збіркою занявся Петро Вербіцький.

Т. К.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято відродження української державности в Филаделфії.

Кождий Українець памятає день Першого Падолиста, коли то українські Стрільці ночію заняли Львів та після 577-літньої неволі проголосили владу українського народу на всіх західних землях України і на міській радниці вивісили синьо-жовтий прапор.

Кождий тямить, що того дня зачались геройські бої Української Армії на улицях города князя Льва.

Клалися стрілецькі буйні голови за волю народу, за його красшу будучність.

Маючи се на увазі Окружний Січовий Зїзд, який відбувся в Филаделфії дня 13. с. м., рішив відсвяткувати врочисто сей день у всіх місцевостях, де находяться сотні Першого Січового Округа.

Свято першого падолиста, се свято всенароднє і до його відсвяткования повинні причинитись усі товариства, братства та громади Филаделфії. Тому Січова Старшина звертається отсим з прошеннєм до всіх филаделфійських братств, товариств, громад і орґанізацій, щоби прислали своїх відпоручників на нараду, яка відбудеться дня 27-го вересня (в неділю) о год. 6. пополудні в Січовому Домі при Н. Френклин і Бравн Ст. На порядку нарад буде вибір окремого комітету для уладження сього свята, як і установлення порядку походу, котрий буде укладений в той день. Всі товариства Филаделфії проситься підготовитись на сей день, щоби взяли участь в поході зі своїми відзнаками та прапорами. Потрібні вказівки видасть комітет братств і товариств. Просимо прибути на наради точно о год. 6. вечером.

Тимчасовий Комітет.

ФРЕКВИЛ, ПА.

Представленнє аматорського кружка.

В неділю, дня 30. серпня аматорський кружок в нашій місцевости відіграв веселе представленнє Ох не люби двох, під проводом місцевого дяко-учителя д. Н. Кучера. Публика своя і чужа заповнила простору галю вже перед початком вистави, так що многим не стало місця. Беручись за це діло, кружок взяв на себе досить труднє завданнє, бо щоб як слід передати цю комедію на сцені, треба мати трупу перворядних коміків. Та мимо цього вислід представлення був досить вдоволяючий і так мені здавалося, що ця, одна з найкрасших штук в нашій літературі, не є легкою до відіграння. Та вистава дала доказ, що можуть зробити хотяй і робітники аматори і аматорки при повній посвяті праці. Найголовнійшу ролю Максима відіграв Юрко Микита з великим поводженнєм і яко правдивий актор артист. Таксамо найтяжшу ролю Катерини відіграла Анна Костишак, як виразилась одна з місцевих американських часописий, як фахова артистка. Теодор Дубіцький в ролі Юрка побуджував авдиторію до оплесків; Анна Горват в ролі Марцуні таксамо проявила в своїй викінченій грі і замітно гарнім співі дійсний артистичний талант. В ролі Івана Осип Ормянчук; в ролі Олекси Яцко Сокаль; в ролі Климка Стефан Ярема — представили себе перворядними коміками, а розвеселена публика не щадила оплесків. В ролі Ґандзі Ева Ратковська грала дуже справно. В ролі Гершка Жида Николай Бусько і в ролі Хаскеля, його сина, Юрко Бусько, і в ролі Парасі Марія Горват і в ролі жандарма Андрій Костишак всі відіграли з добрим успіхом. Вистава вийшла світло. Все те головна заслуга Николая Кучера, місцевого учителя. Він не щадив праці і доперва тоді рішився виступити перед публикою, коли усе було як слід приготоване. Успіх представлення був добрий. Свої і чужі побачили, кілько богацтва криється в душі українського народу і як богато тратить той, хто забуває і покидає свій нарід.

Василь Заґібайло.

НА ВІЧНИЙ СПОМИН СІЧОВИМ СТРІЛЬЦЯМ.

I.

Ви, що упали в бою, геройські Січові Стрільці,
Понесли много горя, страждання і мук.
Оставили до волі по собі світла,
Яке не рознесе буря, не вирве ворог із наших рук.

II.

То ваші свіжі братські могили
Розсіяні по батьківських предвічних лугах.
То ваше ясне соняшне проміннє,
Перед яким дрожить Москаль, Румун та Лях.

III.

Ви йшли голодні, обдерті в кровавий бій,
І клали свої буйні голови нам на спомин,
Ви все віддали по змозі ваших сил і мук.
А нам відкрили шлях до боротьби
Передали свій меч до наших рук.

IV.

Вічний спокій вам, геройські Січові Стрільці!
Пошану їм Український Народе віддай!
Бо з могил їхних дух правди до нас промовляє:
Ідіть слідом нашим ідіть —
Та відберіть від ворога свій рідний край!

Т. Кошіль.

БЕРНСАЙД, ШИКАҐО, ІЛЛ.

Пращають і не забувають на голодних.

Аматорський Кружок „Боян" уладив дня 13 с. м. забаву-прощаннє для свого провідника дякоучителя Василя Федишина, який виїхав до Канади, де вступив до монастира оо. Василіян. Прощаннє було дуже симпатичне так як і симпатичною була для нас особа д. Федишина, який був тихим а ревним робітником не тільки в церкві, але і в школі, в Аматорським Кружку і громаді.

На прощанню виголошено много ріжних промов, а наприкінці забрав слово д. Федишин та подякував за слова признання та візвав присутних гостий, щоби при забаві не забули і за голодних братів в краю. На сей поклик занялася збіркою Анна Нісевич і зібрала на голодних $5.75, які вислано до Обєднання. Жертвували: Нісевичі $2, по $1: В. Федишин і Микола Подлецкий, Зофія Гнатусько 50 ц., по 25 ц.: Марія Кметик, Розалія Бурдяк, Вікторія Лазука, Катря Доросцка, Стефан Дячишин.

Всім жертводавцям Кружок „Бояна" складає сердечну подяку.

Членкиня.

ЛИСТ З АРҐЕНТИНИ.

Кампана, дня 15. VIII. 1925.

Велика кількість наших людий іде сюди, до Арґентини чи до Бразилії, з надією на поліпшення своєї долі. Сподіються, що зароблять великі гроші за якийсь час і збогатяться, або думають осісти тут на кольоніях і цілком не вертати до рідного краю.

Богато людий, а найбільше з Волині і Полісся, одурманені ріжними аґентами, продають все, що мають, поле і дім та за гроші, що ледви вистають на оплачення корабельних карт для цілої семї, виїзджають сюди, в світ за очі, за далекі моря, між півдиких Індіян, не знаючи ані їх мови ані відносин, які тут панують серед іміґрантів.

Прошу послухати. Тут 50 процент фабрик припинило роботу. До пів міліона робітників еміґрантів ходить без роботи, хоч вони майже всі знають вже трохи тутешню еспанську мову, що много помагає для вишукання собі праці. Між робітниками крайна нужда. Самі арґентинські часописи щодня переповнені цілими сторінками з лайкою на свій уряд, що пускає до Арґентини еміґрантів з Европи, які з голоду гинуть без роботи. Зайдіть під якунебудь фабрику, то побачите цілі ґромади безробітних, голодних, босих, обідраних. На полях також нема ніяких робіт, а як найдеться, то десь в далеких і диких провінціях, де наш чоловік не може видержати великої спеки і, неприноровлений до клімату, гине на малярію або від сонішнього удару.

Є дуже рідкі випадки, що дістанеться якесь місце, але це або з протекції товаришів, або знакомих, що здавна мають якесь канцелярійне становище в фабриці; одначе це щастя одного на тисячу безробітних.

Вкінці згадаю ще, що діється в еміґраційних готелях, де нові еміґранти дістають безплатний притулок. Цей готель є в Буенос Айрес. Звичайно сидить там по кілька тисяч людий, поки не знайдуть собі роботи. Але роботи нема і нема за що вертати до дому, а ще таким, що заїхали сюди з родинами і всьо своє майно продали. По кількох місяцях викидають такого еміґранта на вулицю з готелю на долю і недолю. Инші держави давно припинили виїзд еміґрантів до південної Америки, тільки з Польщі напливають що кілька днів кораблі з еміґрантами, з яких всі майже українські, семейні родини.

Мені приходилося говорити з одною родиною з Волині, Ковельського повіту, які також не з гаразду заїхали до Арґентини тому яких шість місяців і їх діти вимерли, а самі вони до нерозпізнання, такі виморені і виснажені нуждою, не маючи жадної роботи.

Перестерігаю отже наших людий перед виїздом до Арґентини і до Бразилії, де така сама нужда, бо щоби не каялися опісля, коли сюди заїдуть і будуть пухнути і умирати з голоду. Краще бідити ніж тут жити в біді і без надій на поліпшення долі.

Для недовірчивих подаю докладну свою адресу. На бажання кождого дам докладну листовну відповідь. — Марак Володимир, Campana F.C.C.A., Passo 377, Argentina.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати **коротко.**
2. — **Виразно і читко.**
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописи, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ШТУКА ТЕАТРАЛЬНА П. З.:
БАНКИТИР УМЕР
комедія з сільського життя на три дії.
Виступає в сій штуці 14 осіб.
Ціна 35 центів.
Замовлення слати до книгарні „Свободи".
"SVOBODA"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ОБІЗДЖАЄ МОТОРОВИМ БІЦИКЛЕМ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ.

Через Реджайну (Канада) переїхав моторовим біциклем молодий 22-літний Австралієць Ернест Голт. Він є в дорозі довкола землі. До цеї пори зробив уже девять тисяч миль, обїхавши Велику Британію, Злучені Держави й Канаду.

З Австралії він виїхав з малою готівкою гроший, і стільки саме мав, коли переїздждав через місто Реджайна 16. серпня. З собою Голт везе малий клунок, у якім є: мале шатро, пара коців, ринка, пас солонини, чай, цукор і щіточка до зубів. Голт має також малий фотографічний апарат.

В розговорі з кореспондентом англійської газети в Реджайні молодий Австралієць сказав, що гадка побачити світ зародилася в нього перед пятнайцяти місяцями. В тій цілі він вибрав з банку свої ощадности і вибрався кораблем до Англії, там купив моторовий біцикель, а поробивши через кілька тижнів в інжінірських заведеннях (бо сам є інжініромтехніком), поїхав до Канади. На корабли працював як матроз. У Квебеку він знова працював через деякий час і 30. червня вибрався в подорож через цілий континент. Заки виїде до Альберти і Злучених Держав знова, буде працювати при кошенню збіжжа в Саскачевані. „Я хочу знати", — казав Голт, — „про цей край усьо, що тільки можна знати, бо люди в Австралії дуже цікавляться Канадою".

Зі Злучених Держав цей молодець поїде до Панами і Полудневої Америки, а відти до дому.

ПРОТИ АНТИРЕЛІГІЙНОГО ХУЛІГАНСТВА.

Народній комісаріят внутрішніх справ совєтської України видав обіжника до підвладних органів, в якім наводить, що в деяких місцевостях райвиконкоми дозволяють ріжні вчинки, які ображають почуття віруючих, й наказує повести енергійну боротьбу з цим.

Врешті Вона їх

Вони все жичили собі мати Віктролю однак думали, що не будуть в стані.

Як раз тепер спродавці Віктролі мають щось інтересного для Вас.

Можете сейчас набути Віктролю тепер яку схочете.

Тепер пора мати музику в хаті — а Віктроля і Віктора рекорди суть перші у світі в музиці.

Ідіть до Вашо найблизшого спродавця Віктора і попросіть його заграти Вам

НАЙНОВІЙШІ ВІКТОРА РЕКОРДИ

		Величина	Ціна
78195	Веселий Сват Циганська любов Д. Медовий—п. Р. Соловієва	10"	.75
78216	Ой у Лузі Козачок Поїзд в Одесу Кирилова Балалайкова Орхестра.	10"	.75

ВІДПОРУЧАЄМО ТАКОЖ

(Ціна $.75)

73267 Ой, гиля білі гуси / Василиха. — Михайло Зазуляк

73282 Ерцем, перцем / І якого біса я женився — Максим Водяний

77073 Дивная новина — коляда / Нова радість стала — коляда — Михайло Зазуляк

73423 Як ся маєш, друже / Дивлюсь я на небо — Александер Сашко

77664 Ой ходила дівчинонька бережком / Проклята Зельманова жінка — Н. Назаров.

(Ціна $.75)

73660 Ой, важу, важу / Порося печене — Николай Кардаш

77367 Ярема / Панночка — Станислав Сарматов

77123 Туга за поворотом домів / Інтернац. Концертова Орхестра / Конкурсовий марш — Кирилова Балалайкова Орхестра

77778 В огороді / При яблоні — Александер Кирилов.

Каталоґ на жаданне даром.

Є лишень одна Віктроля і ся є роблена компанією Віктор — дивіть за знаком Віктора.

Victrola
HIS MASTER'S VOICE
Victor Talking Machine Company, Camden, N.J.
Victor Talking Machine Co. of Canada, Ltd., Montreal

ПРО ВІДНОШЕННЯ ДО РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

(Розмова з А. І.)

Старий наддніпрянський імігрант А. І., що перед світовою війною довгі роки працював в Галичині на полі економічному і культурному, а від часу війни і до нинішнього дня бере визначну участь в українському політичному житті, стоячи на державницькому і соборницькому ґрунті, запитаний про його відношення до Радянської України, ось що відповів:

Від пяти літ я заступаю позицію приняття Радянської України і відповідно до цього поступаю в своїй політичній діяльности, яка у мене обертається тепер головно коло справ Західної України. Власне зі становища інтересів визвольної боротьби на західних українських землях уважаю, що неминування факту істновання української державности, в формі Української Соціялістичної Радянської Республики, відбирає тим змаганням всяку реальну основу.

Виступаючи з своїми поглядами на справу Радянської України перед еміґраційною українською публикою, я мав нагоду кілька разів їх формулувати, більше-менше в такий спосіб:

В наслідок світової війни і російської революції український національний рух із стадії майже чисто культурницької несподівано для його ідеольогів перейшов в стадію державницьку.

Висунена обективними обставинами міжнародного життя українська державність не застала одначе для свого істновання готових, сформованих, національно свідомих і політично зрілих суспільних сил.

Агітаційно-вічевий період Центральної Ради, коли в центрі подій стояв одітий в салдатську шинелю селянин, в якім щойно пробудилася іскорка національного почуття, дав нам лише ефемерні звязки автономічного життя.

Українська державність мусіла опертись — за часів гетьманщини на інтернаціональну по походженню і російську по культурі, але українську під оглядом територіяльним, буржуазію і шляхту, а по упадку гетьманщини — на інтернаціональний пролетаріят на Україні, рівно-ж по культурі російський.

Істнуюча тепер українська держава на Наддніпрянщині, форма її устрою і характер її звязку з Росією є тільки відбиткою реального відношення істнуючих живих суспільних і національних сил краю.

Українське селянство, через свою малосвідомість національну і свою соціяльну природу, не стало і не могло стати творцем держави. З сеї причини утворена його українськими репрезентантами й пропаґаторами національного відродження Українська Народна Республика повисла в повітрі і відійшла в область історії.

Українська держава є і може бути такою, яким є населення України та якою її хотіли і хотять бачити ті зовнішні сили, при помочи яких вона повстала й істнує. Німці поставили на її чолі Скоропадського, з Протофісом, Росіяни — Раковського з Комуністичною Партією большевиків України, а український національний табор не міг утримати на її чолі ані Грушевського з Винниченком, ані Петлюри з А. Лівицьким.

Істнуюча на Великій Україні державність очевидно не всіх задоволяє, але від незадоволення переходити до заперечення факту, до його неґації — це рівнозначне неґації ідеї державности взагалі.

Замість оперувати далі нереальними кличами і виставляти нездійснимі політичні концепції треба застосуватися до фактів та працювати над пересуненням ваги суспільних сил в реально істнуючій українській державі, в УСРР., з чужонаціональних елементів на елементи національні, українські.

Шляхом до цього — позитивна діяльність на всіх ділянках народного життя, в рамках істнуючого на Україні ладу державного.

Замість культивувати літературно-політичне гуртківство та зводити нашу національну справу до літературно-культурного руху, яким вона була до війни і революції, мусимо стати на державний ґрунт, підтримувати реально істнуючу державу, працювати над її розвоем, над націоналізацією усіх форм державного і суспільного життя і нічого не робити такого, що ослаблювало-б відпорну силу цеї держави на зовні.

Упадок теперішньої політичної системи на землях бувшої царської Росії, перехід власти до правійших елементів потягнув би за собою механічно й упадок теперішньої української держави, а 1917 рік уже не поверне!

Істнуючі форми політичного і суспільного ладу на Україні мусимо наповнити таким змістом, який йому буде потрібний, згідно з реальними інтересами і потребами населення краю.

А коли би вибухла нова війна, то для нас явиться нагода здійснити найважнійшу в нашім теперішнім положенню ціль — перевести національне обєднання. Здійснити цю ціль зможемо одначе тільки при помочи Росії, в тіснім політичнім звязку з нею.

Обєднані — завоюємо в тій політичній системі, яка витворюється на Сході, таке місце, яке подобає нашій чисельности, нашому географічному положенню, богатству нашої території і культурним задаткам нашого народу.

Знова на Заході на тих землях, що є поза межами Великої України, мусимо далі працювати над здійсненням українського державного права.

КОРОТКА ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ

написав проф. Володимир Антонович з передним словом про життя та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге видання.

Ціна 65 центів.

"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УВАГА! БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ УКР. ГРОМАДИ при церкви Сош. св. Духа 162 N. 5th ST., BROOKLYN, N. Y.

— відбудеться —

з нагоди відвідин нашої Громади Преосвященним Владикою КОНСТАНТИНОМ

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 4. ЖОВТНЯ 1925 Р.

В ЛИТОВСЬКІЙ КАТОЛ. ГАЛІ ПРИ NORTH 5th і HAVEMEYER STS.

Початок о год. 4-ій пополудни.

Вступ для дорослих 75 цнт.

Співати муть три місцеві хори, а се: Укр. Боян при укр. кат. церкві Сош. св. Духа, Литовсько-Кат. Хор при костелі Благовіщення М. Б. і Карпаторуський хор при церкві св. Іллі.

По концерті танці при добірній музиці.

Буфет у власнім заряді.

На сей Концерт як найсердечнійше запрашається всіх Українців і Українок з Бруклина і околиці.

При сій спосібности подається до відома, щоби укр. Товариства і Братства з Бруклина і околиці були присутні точно о год. 9.30 рано коло церкви Сош. св. Духа.

223,28 Комітет.

УВАГА! — ПАСЕЙК, Н. ДЖ.!

КОНЦЕРТ ДУХОВНИЙ

з нагоди 16-сотної річниці Першого Вселенського Собора в Нікеї,

відбудеться

В НЕДІЛЮ, 27. ВЕРЕСНЯ 1925

о 7-ій год. вечером

в УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ 212 President St., Passaic, N. J.

Запрошається всіх Українців так з Пасейку як і з околиці.

УВАГА! — ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— устроює —

ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ, відділ 234 У. Н. Союза

В СУБОТУ, 26. ВЕРЕСНЯ 1925

В ГАЛИ ЛЮТВИНА, 59 SO. PARK ST., ELIZABETH, N. J.

Весь дохід призначений на голодне село.

Початок о год. 7-мій вечером.

Вступ 25 центів.

На сей баль запрашаємо всіх Українців місцевих і з околиці взяти як найчисленнійшу участь і тимсамим помогти нашим бідним братам в краю.

222-23 Товариство.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(33)

— А як самі не пізнаєте? Або як не буде жадної? То що тоді буде?

— Обох покину! — Зоська сміялася далі.

— Чи вона така весела, бо страх минув, — Марина думала, — чи Чалий так догодив їй. Увійшов Чалий.

— Щож тепер будеш робити цілий день, газдине моя? — спитав, обіймаючи жінку і цілуючи. — Тут не маєш чим газдувати. Треба би щось зладити на обід. Се зробить Марина. Але у мене пекарні нема. Все треба зробити на вільнім огни. Ось там під хатою, під сим дашком. Мясо є, риба є, борошно є. Всьо, що треба, є. Коли є й кухарка, то й обід буде. Зараз прийде козачок і видасть Марині всьо що треба, та покаже де що є в коморі. На обід прийде один мій приятель.

Чалий ще троха побалакав з жінкою і вийшов до своїх людий, бо прийшов до него козак.

— Що там таке? — Чалий спитав.

— Та прийшло яких двайцять свіжих хлопів, щоби пристати до гайдамаків. Вони з маєтків князя Любомірського. Підмовляють нас, щоби ми з ними пішли на двір в їх оселі. Кажуть, що добича буде дуже велика.

—Хто хоче, нехай іде.

— Вони воліли би під вашим проводом. Кажуть, що Чалий і мудра голова, і щастє має. Як в селі люди вчують, що прийшов сам Чалий, то всі пристануть до гайдамаків. Всі в селі і в сусідних селах.

— Перекажи їм, що яких десять днів я нікуди не піду. Не піду в похід, бо маю діло на самім Запорожу. Хто хоче, нехай іде без мене. Як їм потрібне моє імя на страхополоха, то промене, нехай отаман ватаги назве себе Чалим.

Козак пішов до гурту і переказав усе те, що сказав Чалий.

— Що він тут за роботу може мати? — замітив один. — На Запорожу нема роботи для гайдамаків, бо тут нема ні панів, ні ляхів, ні ксьондзів, ні жидів.

— Та про те наш отаман знайшов собі роботу, — відповів козак. — Я вам скажу, бо я бачив. Не роботу, але щось таке, що дає роботу. Отаман оженився. Що лиш вчера смерком. Причепився до спідниці. Даймо йому відпустку. Якийсь тиждень, десять днів буде сидіти при жінці. Потому вона йому навкучиться і він знов заче з нами гуляти. Поки що, добре, що позичив нам своє прізвище. Як пустимо чутку, що нас веде Чалий, то успіх без него буде такий, як би й з ним. Нам самим буде ліпше, як він не буде отаманувати, бо він має химери, які богатьом з нас не по нутру.

— Які химери? — спитав один хлоп, що нині зголосився.

— Ось приміром, все каже „не будьте звірі!" та не позволяє шкварити Ляхів живцем, собак защивати в черева живих Ляшок.

— То щож він робить, як Лях не хоче сказати, де сховав гроші? — спитав один хлоп.

— Такого Чалий каже вішати.

— Від висільника вже не довідаєся нічого, не то, де гроші сховав. Таке треба видусити з живого. Вищебече тільки тоді, як пришкварити його.

— Як не скаже тоді, коли йому накладають на шию аркана, то хиба не має тих гроший.

— Є такі завзяті, що волять повиснути, а другому не дадуть того, що сховали... То ми можемо голосити, що нас веде Чалий?

— Можемо. Як пани спіймають, то будуть радуватися, що вбили на паль Чалого.

В полудне Чалий пішов до хати, ведучи з собою Осипенка.

— Се мій приятель Василь Сухівський, — промовив до жінки. — Шляхтич, що сюди прийшов з далекого Заходу, щоби вступити на ту дорогу, по якій я, бодай по нинішний день ступав.

— Шляхтич пристав до гайдамаків? — Зоська спитала зачудована. — Шляхтич між хлопів, щоби різати шляхту... свою братію?

— Він ще не зарізав ніодного шляхтича. Ні шляхтича ні шляхтянку. На його руках взагалі ще нема краплі людської крови. Може й не буде. Бо він збирається на той шлях, на який я вже вступив, беручи тебе. І він женяться. Нині іде до своеї дівчини, жінку привезе сюди. Лишиться на Запорожу і буде сіяти гречку.

— В такій дикій стороні? — Зоська спитала.

— На запорожській землі є ріжні сторони, — гість відповів. — Є дикі, є й не дикі. Але скрізь є воля. Саме ся воля тягне мене сюди.

— Але чи ваша жінку схоче користати з такої волі, жити з такими людьми?

— Ви тих людий ще не знаєте.

— Я чула про них. Гайдамаки і не ліпші від них Запорожці.

Осипенко зміркував, що з нею ліпше про таке не балакати, отже закінчив ту балачку словами:

— Я осяду в такій стороні Запорожа, де буду мати добрих сусідів. Таких є тут чимало; більше як там далі за Богом, де край замість молоком і медом, тече слезами і кровю.

Пообідавши, Осипенко і Чалий вийшли.

— Я тобі не дивуюся, що ти взяв її, хоч вона Ляшка... — промовив Осипенко. Не дивуюся, що ти для неї покидаєш гайдамацький хліб. То така краса, якої я ще не бачив. Але чи ти будеш щасливий з нею? По кількох її словах я зміркував, що вона має всі пориви ляшки-шляхтянки.

— Я вже уїздив неодного зноровленого коня, — Чалий відповів. — Такого, до якого ніхто й приступити не важився.

— Баба не кінь, ще й така гарна. Я тобі, Саво, кажу, не уїздиш її. Вона сяде на тебе і зломить твою спину. Зігнешся в каблуку, змякнеш. Як не відгородиш її від того світа, в котрім вона виросла; як не виведеш її з того повітря, яким вона доси дихала і не заведеш на здоровий воздух.

— Перед мною стеляться три шляхи. Можу вибирати. Один шлях веде в ляцький табор. Потоцкі дає мені село, по році полк в своїй міліції і як буде дитина, шляхоцтво. Можу стати паном і полковником ляцького війська. Другий шлях іде під батьківську стріху в Комаргороді. Можу лишитися міщанином, чим був мій батько: міщанином. Третий шлях найблизший. Можу лишитися на Запорожу. Можу, так як ти хочеш зробити, осісти гречкосієм в якійсь людяній стороні Запорожа. Коби тільки вона схотіла, я вибрав би се послідне.

— Моя рада така, щоби ти лишився на Запорожу. Як вернешся за Боґ, то хоч би ти плюнув на панську ласку і осів у Комаргороді, пани таки спокусять тебе і жінчині слези змякчать твоє завзятя. Підеш на безпутя.

— Я не такий мягкий, як гадаєш.

— Отже ти вже тепер мякнеш, бо кажеш „коби тільки вона схотіла". Що то буде тоді, як посиплються її слези? Поволи заведе тебе в сліпу вулицю. Ти станеш так, що ні в тут, ні в двері. Скінчиться на тім, що ти підеш бити свою віру.

— Тис мені таке говориш?! — Чалий крикнув, відскакуючи від товариша і лютo позираючи на него. — Саві Чалому говорить таке шляхтич, котрого шабля ще не покушала ляцької крови? Геть мені з очий.

— Саво, не сердься, — Остапенко відповів супокійно, — Кажу таке, бо знаю, що таке вже нераз бувало. Такий твердий Українець, як князь на Острозі, коли в його гніздо всунулися Ляшки, здавив повстане України під проводом князя Глинського. Ти ще не знаєш, яку силу має баба.

— І хлоп має силу. Я не з послідних. Вже тепер показалося. Не я пішов до неї, а вона прийшла до мене. І далі буде так, як схоче хлоп, не як схоче баба. На бабські химери не буду дивитися. Ще сам не знаю, куди обернуся. Або лишуся на Запорожу, або піду до Комаргороди. Бо хто знає, що ще буде. Тепер виглядає так, що наша справа безнадійна. Але все те може змінитися. Як буде надія, що з того щось вийде, я не всиджу дома. Що тепер з собою зроблю, те зроблю, але зроблю так, щоби собі не заперти дороги назад. Як моя шабля буде могла Україні принести користь, то баба не вдержить мене в хаті.

— Коли так думаєш, то тобі найліпше лишитися на Запорожу.

— Як буде можна, то лишуся. Але, деб я не опинився, то ти вернувши сюди з жінкою, таки до мене навідайся.

Осипенко сів на коня і поїхав. Чалий обійшов вартових і вернув до хати. Жінка вже була під периною, хоч ще лиш смеркалося.

— Тобі може що хибує? — спитав стурбований.

— Муж хибує мені, — відповіла. — Як пішов після обіду, так і пропав.

— Товариша виряджав у дорогу, серденько. І троха військову службу робив.

— Яку військову службу? Як ти відстав від гайдамаків, то тут же не маєш ніякого війська.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

ЧИ ВІДОМО ВАМ, ЩО СЕПТЕМБРА 17-ГО НАЧАВСЯ

ВЕЛИКИЙ

КАРНАВАЛ

В ОГОРОДІ СВ. МИХАЇЛОВСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ НА 4th & FAIRMOUNT AVENUE?

КАРНАВАЛ КІНЧИТЬСЯ СЕПТЕМБРА 26-ГО

ВСІМ РАДІ

218,23,4 КОМІТЕТ.

Lehigh Valley

ПРОГУЛЬКА ДО WILKES-BARRE I SCRANTON

В Неділю Септембра 27-го.

$3.60 ЗВОРОТНИЙ БІЛЕТ.

Тикети добрі лишень на прогульковім трені туди і назад.

Лиш. New York 11.40 P. M. Субота (Hudson Terminal lineн)

Лиш. Jersey City 11.55 P. M. Субота (Exchange Place Station)

Лиш. Newark 12.25 A. M. Неділя (Elizabeth and Mecker Aves.)

ПОВОРОТ:

Лиш. Scranton 6.00 P. M. Неділя (Laurel Line).

Лиш. Wilkes Barre 6.50 P. M. Неділя

Білети до набуття в Exchange Place або Journal Square. Телефон інформаційного Бюра Montgomery 7000

Lehigh Valley Railroad

The Route of The Black Diamond

КОЖДИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОСВІДЧИТЬ

що найліпше пересилати гроші до краю, купувати шифкарти на котрунебудь лінію, справадувати сюди родину або полагодити крайові нотаріяльні правні маєткові справи є через найбільший славянський банк

BOSAK STATE BANK

SCRANTON, PA.

де можете також зложити свої ощадности на процент і з иншої місцевости через почту. Тому, коли хочете мати чесну обслугу та добру пораду звертайтеся листовно або особисто все до

BOSAK STATE BANK,

Scranton, Pa.

ФАРМИ!

ФАРМА в стейті Н. Дж., 135 акр., 100 чистої орної землі, решта будівничий ліс і пасовиско, гарний сад, ріка, дім 9 кімнат з умебльованнем нова велика стайня на 60 голов худоби, вода в стайни, 5 других забудовань, 25 коров, 1 бугай, 4 коні, кури, гуси, вся машинерія, трактор, авто, ґазоліновий інджайн, парова молотилька, косарка і другі машини, богато вівса, пшениці, кукурузи, картофлі, пів милі від міста. Ціна $11,000, готівкою $5,000, решта на легкі сплати.

Фарма 58 акрів, 35 чистої землі, решта будівничий ліс і пасовиско, ріка, дім 8 кімнат, 5 других забудовань, 7 коров, 2 коні, 300 курий, гуси качки і всі машини. Ціна $4,400, готівкою $1,400, решта на сплати.

PETER OWDY,
194 Ave. A, New York City.

ФАРМИ І ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма в стейті Ню Йорк, 290 акрів, дім 7 кімнат, 7 инших забудовань, вода на фармі, сад, 40 акрів ліса, 30 коров, коні, стадо курий, авто, фармерські машини, продається або заміняеся на дім в місті. Ціна $12,200, готівкою $5,500.

Фарма в Bound Brook, N. J., 30 акрів, дім і чотири инші будинки. Ціна $4000, готівкою дуже мало. — Фарма 40 акрів, Ціна $4500, готівкою мало.

FRANK FILANOWSKY,
103½ St. Marsk's Pl. (E. 8th St.),
New York City.

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ

дім, бизнес або фарму, як хочете пересилати гроші долярами до своїх кревних або залагодити якунебудь правну справу так прошу удатися до:

WALTER KOSTETSKI & CO., Inc.,
Business and Real Estate Broker,
4309 Germantown Ave., Phila., Pa.

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА ЛІЧНИЦЯ

Д-ра Й. ЗАМОСТЄ

Специялісти від внутрішних, нервових женських, діточих скірних слабостий і акушерства. При лічниці специяльний кабінет і лябораторія для лічення хронічних мужеських і женських слабостий, кровні і нервові і жолудкові слабости.

Офісові год.: денно від 10—2 і 5—8.
В неділі від 10—12.
193 Second Ave., New York City.
Tel.: Stuyvesant 9715.

ПАТЕНТИ

Наш патентовий підручник та вразкові зниики вишлемо даром на жадання. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українських. Справи, відносячіся до патентів, трейд маркс, та продажа патентів, полагоджуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

НЕЩАСТЄ.

В одному селі жили собі люди спокійно та працювали на хліб, помагаючи один другому. Аж тут одної днини принесло до села боярина. Боярин, не питаючи громади, забирає поле, пасовиска, луги, забирає ліс, будує рогачку, щоби дерти з селян мито, словом — пан, властитель не тільки поля, ліса і всякого громадського добра, але й душу хотівби загарбати. Та не попав він між рабів, а між мудрійших, здорово думаючих людий, які давай боярина з села викурювати.

Як сі хлопи дали собі раду з непрошеним напастником, як завзято і мудро обороняли свої права і вольности своєї громади, довідаєтеся з книжки: Захар Беркут, написаної Іваном Франком, яку Свобода радо Вам вишле по одержанню від Вас $1.50 мoні ордером або чеком.

Якраз тепер пора читати, і то конче, ту прекрасну книгу нашого великого писателя, щоби привчитися єдности, організованости та солідарности до [illegible] нашого рідного [illegible]

НЕДУГА, СМЕРТЬ І ПОХОРОНИ ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Оповідання очевидця).

Редакція „Діла", яка, несподівано заскочена вісткою про смерть бл. п. Осипа Маковея, не мала у звязку з літніми відпустками, ніякої змоги вислати в ост. хвилині на похорони її довголітнього співробітника окремого делегата, звернулася до мене з проханням виявити причину нежданої смерти незабутнього письменника, знаючи, що я перебував у той час у Заліщиках. Це прохання редакції покривається з загальним збентеженням громадянства, поставленим раптово перед факт смерти його заслуженого члена. Отже вважаю своїм обовязком поділитись тим, що чув і бачив в останнім місяці життя пок. Осипа Маковея.

Осипа Маковея знав я ще з перед майже трийцять літ, коли він був рідкою на ті часи появою людини з покінченими фільософічними студіями на голодним у нас письменницьким і редакторським хлібі. Раз казав він до мене: „Ось ви, молодий чоловік, а вже на становиску (я був тоді суплентом в гімназії Франца Йосифа у Львові) і можете женитися (!), не то що я — український письменник!

З кінцем липня сього року ми стрінулися знова по довгих роках небачення, оба вже немолоді й оба жонаті.

Минуло стільки літ, та я не бачив на Нім поважнійшої зміни. Коли я пригадав Йому тую нашу розмову з перед літ, у відповідь усміхнувся Він своєю характеристичною „на пів сумовитою усмішкою. Остала в Нього та сама висока постать з легко похиленою головою, те саме добряче, хоча нахмарене обличя, той самий глибокий симпатичний голос. Здавалося мені, що зуб часу і воєнні та повоєнні несолодкі переживання не доторкнули цеї спокійної, зрівноваженої вже від молодих літ вдачі. Таке саме враження мав я і далі, коли стрічався з ним в його гостинній хаті та на прегарній заложеній ним „алеї Маковея" над дністровою кручею з незрівнаним видом на буковинську, колись затишну, а тепер таку мученицьку сторону. Головною темою наших розмов були Його заліщицькі переживання. Він оповідав мені, з яким трудом зумів добитися пристойного приміщення для семинарії, обнявши в грудні 1913 р. її управу. Та ледве постарався про наукові засоби і бібліотеку, прийшла світова війна, яка його як офіцира потягнула у воєнний вир, та знищила овочі його праці так, що щойно в 1918 р. він міг взятися наново до своєї педагогічної праці. Головним його змаганням було перемінити семінарію на коедукаційну, щоби і жіночій молоді дати нагоду до освіти, бо довоєнна приватна жіноча семінарія не могла самостійно удержатися. Його праця видала успіхи: шкільне заведення, мимо пізнійших потрясень, обновилося і гарно розвивалося і хоча це незаконно, та фактично стало коедукаційним. Несолодкою була його доля серед нових обставин. Він мусів як директор Українець (як я це чув з посторонніх та вірогодостойних уст, бо Він сам не жалівся) терпіти чимало колючок, не згадуючи вже про ревізії й арешт, спричинений доносом, і це вдай підривало незамітно, але постійно його здоровля.

Богато журби причиняла Йому також доля його учеників. Він бачив, що семінаріяльна матура не дає хліба. Багато Його учеників опинилося на посадах по найбільш запалих кутах західної і північної Польщі. Та останніми часами і там не стало для них місця. Це було предметом Його журби. Він думав про те, куди би скермувати молодь, особливо ту, яка рік-два повчиться і застрягне, а потому з неї, по Його вислову, „ні пан ні Іван", Він написав статтю, у якій виказував потребу надати більш практичний напрямок вихованню молоді, особливо тої, яка мало надається до теоретичної шкільної науки. Знаючи мене з моїх статтей, як прихильника того самого погляду, Він ждав мене, щоби обговорити разом плян промислової школи в Заліщиках, яку філія УПТ. думає заснувати. Та нуртуюча скрито недуга не дала Йому здійснити цей плян. Я не помічав на нім тої недуги. Тож зі здивованням приняв я запит Його щирої Дружини, який вона часто, хоча з жартом покриваним неспокоєм повторяла: „Як находите Маковея? Чи він подобає на хорого?" Та дійсно щось недоброго творилося в Його організмі. Він задихувався ідучи, а коли остаточно дав себе намовити до лікарських оглядин, від чого довго боронився, бо в медицину не вірив, д-р Долинський сконстатував у Нього початки жовчевого каміння, а пізнійше ще й значне побільшення серця. Вкінці рішився Він їхати до Карльсбаду на лічення, та не швидше аж „пустить в рух машину", себто пічне шкільний рік у семинарії.

Та незабаром зайшло щось такого, чого ніхто з нас, не виключаючи відай і лікаря, не надіявся. Вівторок 18. серпня вечером дістав він серцеву атаку. Показалося велике ослаблення живчика, що треба було Його піддержувати безнастанними інєкціями. Одначе хорий не піддавався, сидів у фотелю, а коли на хвилю полекшало Йому, зажадав „Діла" і читав: „Гулку і Смулку", а навіть жартував і звертаючися до д-рової Долинської, показував руку та жалівся, що її муж так покоїв Його. Та стан був дуже поважний і д-р Долинський, який майже не відступав хорого, був дуже стурбований. В пятницю вечером почув Покійник хвилеву полекшу в грудях, встав живо і скорим кроком обійшов усю хату, заглянув до свого улюбленого пса-вовчура, товариша проходів, „Дусона", та ледва вернув на свій фотель, почув душність, випив води, кілька разів зойкнув і — скінчив. 21. серпня о годині 10. вечір перестало бити те щире і тихе серце.

Його смерть вдарила наче громом по цілих Заліщиках.

На знак жалоби відкликано жидівські і польскі театр. вистави. На кожнім кроці було чути вискази жалю і глибокої пошани для Покійника. Процесіями ішов нарід в останне прощання Його. А він лежав серед квітів мов живий, наче спав спокійним сном. Ні тіни передсмертної муки, спокій праведника і звичайна повага на лиці. В головах Його побіч статуї Матери Божої стояли Його твори і Його улюблений інструмент бандура, на якій Він часто недавно пригравав, а в ногах портрет з молодих літ.

Неділя, 23. серпня, як день Його похоронів, зібрала тисячі народу. Вилягло ціле містечко, прибули депутації з повіту і сусідних околиць, не було лишень нікого зі Львова через комунікаційні трудноші й вакаційний час. Похорон проводило 18 священиків, між ними двох латинських, які самі зголосили свою участь. Перед духовенством несено вінці: терновий, дубовий, з полевих і огородних квітів, збіжжа, від народніх установ, жидівської громади з написсю „Правій людині — жидівська громада," від учительського збору, шкільної молоді, від родини і приятелів, разом 23. Незвичайною появою була жидівська численна депутація, що йшла за християнською процесією. Хор шкільної молоді, заліщицького громадянства, добре вишколений сільський і така-ж дута орхестра супроводжали Покійного на місце вічного спочинку. А Він їхав високо на селянськім возі, вкритим килимами, запряженім шестирнею білих волів, в ясній дубовій домовині, китайкою вкритій. В головах лежав великий білий вінок від дружини з останнім прощанням: „До побачення." За домовиною ішла дружина з найблизшою родиною і приятелями Покійника, між якими звертала увагу Німкиня, місцева дідичка, горяча поклонниця Покійника, місцевим звичаєм зі свічкою в руці, учительський збір, представники урядів, школи і товпи народа.

Численні промовці прощали Його жалібними промовами. Зараз при виході попрощав Його сеніор учительського збору Поляк Марчинський, величаючи заслуги Покійника для школи і молоді, а коли з черги промовив ученик Котельницький і іменем молоді із жалем і розпукою крізь сльози закликав: „Батьку, чому так скоро нас покидаєш?" плакали старі і молоді.

Дальші промови: д-ра Стефановича від УПТ, і „Просвіти", котрих Покійний був дійальним і заслуженим членом, в церкві священика Фльорчика, селянина Поповича, який дякував Йому за ті науки, які доводилося селянам на Його поїздках по селах чути, д-ра Горбачевського з Чорткова, одного абітуріента, та остання незвичайно зворушлива і оригінальна д-ра Бараника, що починалась від козацького „Пугу-пугу", характеризували багату і ріжнородну діяльність заслуженого педагога, громадянина, письменника, вченого, та передусім — людину, і витискали сльози з очей присутніх.

Вже серед темряви коло год. 8. вечер зложено дорогі останки у могилу і Він спочив у глиняній хаті, так, як це недовго перед смертю предсказав собі.

В житті бачив я неодин похорон, та рівного тому загальним жалем і співучастю не доводилося мені бачити.

Д. Коренець.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ

ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ.
СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСІЛЯКОГО РОДА.
КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ.
КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ
АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ

Хто має до полагодження котру з наведених справ, нехай особисто або писемно зголоситься до знаної з перед війни правдиво української канцелярії нотаріяльної:

T. J. HRYCEY & CO.
329 SOUTH FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.
Bell Phone: Lombard 25-93

СТАНДАРД БАНК

ЩАДНИЦЯ ФОНДІВ ФЕДЕРАЛЬНОГО, МІСЬКОГО І СТЕЙТОВОГО УРЯДУ.

ПРИЙМАЄ ОЩАДНОСТИ І ПЛАТИТЬ

4% РІЧНО

ВКЛАДАЙТЕ ВАШІ ОЩАДНОСТИ ДО БАНКУ, НЕХАЙ ПРИНОСЯТЬ ВАМ ВІДПОВІДНИЙ ПРОЦЕНТ.

ПІД ПОВНОЮ ГАРАНЦІЄЮ
— І —
ЗА НИЗЬКУ ОПЛАТУ

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ І ДОРУЧАЄМО ЇХ ДОЛЯРАМИ НА ПРИЗНАЧЕНЕ МІСЦЕ.

ТЕЛЕГРАФІЧНА ОПЛАТА 75 ЦЕНТІВ.
БАНК ОТВОРЕНИЙ ДО 8-мої ГОДИНИ ВЕЧЕР.
ГОЛОСІТЬСЯ ДО:
THE STANDARD BANK, 55 AVE. B, NEW YORK CITY.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШАМОКИН, ПА.

Страшна недоля українського народу найшла відгомін і в серці шамокинських Українців, які належать може до перших наших імігрантів в Злучених Державах. Завдяки заходам п. Олекси Шершоня зібрано в нашій місцевости суму $133.00 яку розділено як слідує: На малий семинар $50, на допомогу студентови в Америці Н. Н. $50, і $33 на голодуючих в старому краю, які переслано до Обєднання. На повисшу суму зложили слідуючі жертводавці: О. Шершонь $10; І. Копистинський, В. Глога, І. Барна по $5, о. М. Олексів $3, А. Дроздяк, Г. Басалига, А. Корбич, Т. Ворґач, І. Чичила, І. Квашньовський, Ст. Маршанек, П. Мацко, Дж. Мек-Кормік, І. Варга по $2, М. Янкович $5; І. Венгринович, М. Бойчук, І. Дзвінчик, І. Лучковець, О. Николишин, М. Хомяк, Д. Ступак, А. Ушковський, І. Бобак, Т. Колтало, Я. Хорощак, І. Новак, М. Козяр, В. Копистянський, І. Пупчак, С. Вишовський, Г. Німий, П. Хомяк, І. Демчак, З. Бубернак, К. Полиняк, Н. Лобуш, К. Кохан, Н. Габура, Д. Ференц, І. Амбіцький, Ст. Подобінський, К. Ковальчик, Г. Вислоцький, І. Лазовський, С. Слезін, А. Слезін, А. Старінчак, Т. Цьовка, Г. Лешко, І. Льорчак, І. Демет, І. Кухта, С. Барна, С. Поливка, І. Мерена, І. Маршалек, Д. Т. Ліс, А. Коцур, І. Кохан, В. Венгринович, З. Бубернак, Т. Коцур, Г. Смалецький, С. Яцишин, Т. Мельник, Г. Вільчацкі, С. Сенчишин, О. Волошин, Г. Масцюх, Т. Гасюга, Г. Хомяк, Н. Бакович, В. Смалець, І. Кузьмич, І. Віслоцький, П. Гоґоц, М. Суханич, О. Серафим, Д. Панчар, І. Полиняк, А. Хорощак. Ю. Каня, І. Лещинський, по $1; І. Демчак, З. Бубернак, А. Блажек, Т. Полиняк, С. Вислоцький, Ю. Новак, Г. Пчола, Т. Клебан, Л. Копистянський, С. Піта, І. Ісак, М. Буч, С. Хорощак, Н. Полянський, С. Сметана, Ст. Сметана, І. Нарадзай по 50 цнт. Всім жертводавцям належиться щира подяка. Надіємося, що на дальше праця в напрямку помочі старому краєві піде жвавим кроком вперед і ніхто з шамокінських горожан не відкажеться від жертви.

А. Дроздяк.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Віче в справі голодуючих в старому краю.

На поміч краєви! Під таким кличем зійшлися наші громадяне на віче, яке відбулося дня 23 серпня на Вест Пулман головно заходом наших Січовиків. На жаль треба зазначити, що віче не було таке численне як повинно бути віче, яке скликається на ратовання нашої країни від голодової смерти. Всеж таки зібрано $53.50 які переслано до Обєднання до фонду голодуючого села. Жертви складали майже самі Січовики. Зложили слідуючі:

Василь Шемердяк $5; І. Романюк, О. Сімович, Т. Янсевич, І. Семіцький по $3.; Ева Семіцька, Катерина Шемердяк, Д. Грабінський, В. Павловський, Вол. Павловський, Н. Сиберич, Ник. Шемердяк, по $2. Александра Сем, С. Міляновський, П. Романюк, Іл. Гаврилів, Вас. Шпурлок, Юлія Міляновська, Л. Білик, Марія Шемердяк, Анна Грабінська, Ф. Карлюк, Параскевія Романюк, В. Цебряк, І. Синчишин, М. Мацях, Емілія Грабінська, В. Лацик, В. Гаврилів, Параскевія Сінковська, по $1; Ольга Шемердяк, Стефанія Шемердяк, Марія Гавришків, О. Грабінський по 25 цнт.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку, та просимо їх і на будуче не забувати за старий край, який стогне в ляцькім ярмі та жде нашої помочі. В єдности наша сила! Тому єднаймося громадяни а тоді наша поміч буде обильнійша!

Н. Шемердяк.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Богато пишуть про Ню Йорк. Богато в нім товариств і здавалобися, що народне життє там кипить, що жертви на народні цілі там йдуть обильнійше як в других місцевостях. Як вже ми згадували давнійше, властиву працю ведуть там лиш поодинокі товариства. В послідному часі Ліга Американських Горожан україн. походження знова переслала до Обєднання суму $170.50 з чого $158.50 припадає для голодуючих в старому краю, 10 дол. на Рідну Школу а 2 дол. на сироти. Жертви зложили слідуючі:

Б. А. Александер, Д. Сірцький по $5; Укр. Школа в Вудгейвен $4; П. Матієв, П. Матлай, В. Комкульовський по $3; о. П. Понятишин, о. А. Павляк, В. Голубович, К. Керницька, І. Матієв, В. Цісик, по $2; П. Сокальчук, Д. Галичин, Г. Близнак, В. Ярич, А. Куцик, В. Загаєвич, П. Гончарик, Н. Байда, В. Хрущ, М. Забавчук, П. Тарнопільський, С. Переговський, П. Мартинюк, Н. Джурин, П. Стасюк, І. Приймак, Я. Корнат, В. Черніцький, Стерн, Й. Гетберґ, Л. Валенда, Ч. Стецько, В. Дічек, А. Павлюс, Е. Душнік, І. Букел, В. Заходник, Г. Яцишин, Д. Долібський, А. Кавка, Т. Шарко, І. Гнатюк, М. Зарин, С. Назар, Т. Солодума, М. Борис, Н. Касян, М. Доліба, Т. Бойко, А. Костів, В. Крук, Н. Рак, З. Рак, Г. Колдровський, В. Курпіта, М. Білецький, Й. Харків, Г. Підкамінний, А. Гнат, Е. Глезон; Ф. Ламб, А. Сілберт, Ф. Тієт, Е. Веіс, Дучимінський, Кишинюк, Д. Великанович, Таітлес, І. Орлян, М. Парпан, І. Чорний, Й. Костів, С. Малофій, Р. Парпан, М. Костишин, А. Ґенега, С. Іванців, Париляк, Н. Воробець, М. Воробець, А. Медвідь, Данильчук, О. Лотович, Н. Семчук, Н. Полигач, С. Рипчук, М. Кузь, С. Карпишин, С. Хархан, Н. Мельник, С. Цимбаленко, і Н. Н. по $1; Ф. Руп, Ф. Вінцент, Ф. Шваб, В. Рік, Б. Кліфорд, Й. Ворона, В. Ворґуль, Ф. Галінович, М. Ріттер, Заборська, Т. Сташків, Деркач, Т. Біловус, Н. Панасюк, М. Гайовий, І. Прогоско, І. Кузишин, К. Кальмук, І. Шарамбура, В. Попович, П. Вішанський, Т. Линда, І. Голубінка, Д. Федик, І. Гарніцький, П. Бедрій, Д. Чаквін, Н. Крупський, М. Стефанишин, А. Семко, Н. Рожбицький, І. Гикавчук, Н. Марків, Д. Яворський, І. Бронський, П. Кононенко, В. Мельник, І. Николин, В. Рипушинський, Й. Кранк, А. Ерін, Ф. Гупман, Ф. Немреш, В. Велт, Л. Каліцький, В. Соґер, Й. Маер, С. Родмен, Х. Солономон, Ф. Фугрер, Х. Келлер, Й. Берман, М. Фрезель і Н. Н. по 50 цнт.; М. Брумірська 45 цнт.; І. Решовський, Г. Дутков, Й. Бакун, М. Зайков, М. Вет, Н. Заяць, І. Підкамінний, Д. Антоніо, П. Лата, Слободзян, Г. Копер, К. Рустер, А. Брунер, І. Нейлус, П. Белей, О. Чопій, Н. Шора, Д. Сверщук, І. Сандецький, К. Мартинюк, А. Замосцянек, Н. Лишняк, А. Федорович, С. Петрів, Й. Кушля, К. Мишковська, П. Бекиш, О. Шпаковська, М. Лещик, С. Черенко, А. Постулин, І. Войош, Н. Вівчар, М. Сенчук, Й. Гелягер, Х. Кекс, М. Дубас, С. Стекс, М. Кош, і Ф. Н. по 25 цнт.; К. Денис і Н. Н. по 20 цнт.; Ф. Антонюк 10 цнт.; Мончак 5 цнт.

На Рідну Школу зложили Др. К. Білик і В. Загаєвич по $5. На сироти: Катерина Джурин і Ліна Пугус по $1.

Всім жертводавцям а навіть тим, які не вірять, що їх хоч мала жертва утре не одну слезу в краю, складаємо іменем цих голодуючих щиру подяку. Членам які все і всюди докладають труду, щоби помогти рідному краєви, а особливо: Куцикови, Яричови, Джуринови, Приймакови, Матієви та пані О. Цісик з Вудгейвен бажаємо ще більшого успіху в народній роботі. Хочеться вірити, що всі жертводавці, які до тепер все піддержували нашу акцію піддержуть нас і на будуче в тім переконанню, що виділ Ліґи висилатиме всі жертви там де найпекучійша потреба та після призначення самих жертводавців. Тепер продовжується збірка на Рідну Школу, в якій лежить наша будучність. Ляшня скажено нищить наше шкільництво і нашим завданнем всіма силами піддержати боротьбу краю за кращу долю нашого народу. Ми віримо, що все свідоме громадянство Ню Йорку піддержить нашу акцію і збірка випаде так, як вона повинна випасти в Ню Йорку.

В Ню Йорку істнує 40 товариств. Коли Ліґа Горожан потрафила зібрати протягом не цілих 6 місяців $370.50, то чи не було-б можливо, щоби кожде товариство зібрало хоч $100? А це принеслоб гарну суму $4000! Тому берімся до праці а успіх буде.

Ліґа Амер. Гор. Укр. Походж. в Ню Йорку.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ самотної господині до заряду дому на фармі у вдівця. По близші інформації прошу голоситися на подану нисше адресу: 222-25

D. M. KOCABA,
R. F. D. 1, Box 190, Freehold, N. J.

З ПРИЧИНИ ВИЇЗДУ до родичів я змушений продати бучерню і ґросерню в добрім місци, бизнес відповідний, сталі костумери, що можу ручити; надаєсь для фахового Українця. Ціна приступна, по близші інформації голоситись до: АНДРІЙ ПЕТРОВКА, 682 Hazard Road, Palmerton, Pa. 221-23

ПРОДАЄСЯ ДЕШЕВО.

Хто хоче сам на себе робити може купити дешево штор з реставрантом, кол фабрик, дешевий рент, вже 10 літ істнуючий інтерес, місто гарне в Salem, O. Адрес: 220-23

JOHN TKACHUK,
138 Depot Street, Salem, O.

ВЖЕ Є СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1926 рік. Такі: Скажи мені правду. Ой казала мені мати. Козак коня напував, Хмельницький. Шевченко і Франко. Один 30 цт., 5 за 1.00. Щоб знов не забракло укр. денників, то замовляйте тепер. SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 218-23

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ І ҐРОСЕРНЯ В ДООРІМ ПОЛОЖЕННЮ.

Голоситься до: 222-24

WM. OMELANZUK,
539 Market Street, Newark, N. J.

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ, ҐРОСЕРНЯ, КЕНДИ І ЦИҐАР ШТОР,

добра місцевість, дві великі кімнати до мешкання, ліс. Голоситися під ч. 174 PINE ST., JERSEY CITY, N. J. 222-25

SANTAL MIDY
КАТАР МІХУРА

Мущини! Хороніть себе перед всіми заразливими хоробами.

SAN-Y-KIT
Охороняч для мущин. Дає найбільшу охорону
Велика рурка 35 цнт., Kit (4's) $1.00
У всіх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York
Пишіть по циркуляр

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ" ЧИТАЄ ДО СТО ТИСЯЧ ЛЮДИЙ, ТОМУ ВОНА Є НАЙЛІПШИМ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ.